

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., évnegyedre 3 ft. o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
muk is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordauca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr
s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: akiadóhivatal-
ban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Királyutca
60. sz.) Bocsán: Haasenstein és Vogler né (Neu-
er-Markt 11. sz.) Oppel Alajosnál (Wollzeile 22.
sz.) Rudolf Mosse of. Zeitungs-Agent (Stadt-Seiler-
stätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.
Nyitási díjak: sora után 20 kr. előleg be-
küldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előzetesek s hirdetési díjak a vidékről a
szerkesztőséghez küldendők be.

Értesítés és kérelem.

Azon nagyművű s eléggé nem méltányolható tá-
mogatók, melyben jóakaratu törekvésüket a t. cz. kö-
zönség áldozatkész buzgalma részesíté, lehetségessé
tette, hogy a „Kolozsvári árvaház” még ez ősz folytán
megnyissuk.

Az árvaház berendezése azonban, s az elhelye-
zendő árvák szükségleteinek kellő ellátása, oly tetemes
kiadásokat vesz igénybe, melyeket a begyűlt összeg,
illetőleg tőke kamataiból fedezni a beendő árvák
száma csökkenését vonná maga után, — ennél fogva,
teljes bizalommal fordulunk osztály és rangkülömbö-
ség nélkül a t. cz. közönség minden osztályához, kinek ke-
belében az előnkbe tűzött jó és nemes ügy iránt lelke-
sülni és áldozni tudó szív dobog; különösen a keres-
kedő és iparos urakhoz azon szíves kérésrel, hogy
minket az első berendezési szükségleteink fedezésében
kegyes adományaikkal gyámolítsanak. — Hálas köszö-
nettel fogadjunk bár mi csekély adományt: u. m. kelmék,
szövegek, vászonmunkák, mindenféle konyhai edé-
nyek, étkezőkből, butorok, lábbelik, tanuláshoz való,
női munkákhoz való mindenféle kellekekből, élelmi sze-
rekből, s általában mindazon kellekekből, melyek a
beruházás nélkülözhetetlen kellekei.

Alig van család, mely minden nagyobb önmegszor-
ítás nélkül, ne juttathatna e célra feleslegéből egy s
más oly adományt, mely a kitűzött célra értékesíthető
ne volna!

A szíves adományok átvételét Br. Huszár Adámné
Hancz Györgyné, Pataki Dánielné, Ürmösi Samuné,
Pap Miklósné, Pataki Istvánné, Fischer Lajosné,
Bogdán Istvánné, biztományi tagok hálas köszönettel
fogják eszközölni.

Valamint a biztomány minden más tagjai is elfo-
gadják.

A kolozsvári árvaház biztómánya.

Lapszemle.

A „Reform” nagy hasonlatosságot talál az 1815-ki
szent szövetség és a jelen berlini fejedelmi összejövetel
közti, melynek nagy politikai fontosságot tulajdonít. —
Amannak ugyan a forradalomtól is kelle féltetnie a békét,
a mostani az alkotmányos kormányzati forma, vagy az
erő (mint Oroszországban) felmentette az aggálytól és
ez oka, hogy a jelen találkozás a belpolitikai momen-
tumot nélkülözve, pusztán diplomatiai jellegű lesz, mi is-
mét arra jogosít fel, hogy a jelen koalíciótól alkotmányos
szabadságunkat féltőnk ne kelljen, mivel azon poli-
tika, mely mosl a berlini találkozásnál érvényesülni fog,
a helyzetnek megfelel, s nevezetesen békét óhajt, a bé-
kétől regenerációját váró birodalmunkra, és különösen a
magyar nemzetre való jótétemény. Szilárdságra ugyan
mögötte marad a szent szövetségnek, de valamely posi-
tív államrendszer létrejöttéig házagpótlónak jó, speciali-
ter magyar szempontból tekintve pedig megbecsülhetlen,
ha gr. Andrássy intencióját egészben megvalósítja, hogy
t. i. az oroszszal való tartós egyetértés létrejövön s fen-
maradjon.

A „Pesti Napló”-nak így írnak a népoktatási tör-
vény reviziójáról. „A mit az önk lapja egyik multkor
megjegyzésében csak sejtett, azt most mint pozitív

TÁRGYA.

Kant Immanuel.

A német bölcselet történetében Leibnitz után, ki
1716-ban halt meg, a Kant neve emelkedik ki. A két
bölcész közé több, mint egy félszázad időköz esik, a
mely, ha nem is volt egészen meddő a bölcseletre nézve,
leginkább a Leibnitz bölcseletének bélyegét viselte ma-
gán, a mit eléggé bizonyít Volk Keresztély és az ő isko-
lája Lessing nemkülönbön sokfak inkább a magáévá
ette a Leibnitz bölcseleti elveit, mint bármely más böl-
csészé a mult századnak, a mivel csak azt akarjuk kife-
jezni, hogy az egyik a másiknak valóban szabad szelle-
mét örökölte; de azért nem voltak szemlélődéseikben
egymással oly szorosan egyesülve, mint Spinoza Descar-
tesse, Kant Humeval, vagy mint Fichte Kanttal. A Leib-
nitz Wolf féle befolyás emlékeit nem azokban a bölcseleti
művekben kell keresni, a melyeket most ír, avagy olvas
valaki, hanem ama felebb említett tényben, mely szerint
a német protestáns egyetemek bölcseleti tanszékei job-
bára ezen iskola követőinek kezében voltak, ez adott an-
nak egy szíves életet, mint a minővel a régi skolastikai
taurendszer birt közvetlen a renaissance előtt. Maga
Kant csaknem annyira ideig mivelte a Leibnitz Wolf-féle
iskolát, mint a magáét; s ezért szükséges, hogy a ki a böl-
csészeti tanulmányozza, valamennyire élje bele magát
abba a légkörbe, a melyben egylőre Kant mozgott, mert
csak ekkor látja át tisztán, hogy azok az óriások, a me-
lyek ellen Kant, mint újító küzd, nem csupán szelmalmok.
Daczára tehát a hosszú időköznek, a mely látszó-
lag elválasztja Leibniczt Kanttól, ez utóbbi tulajdonkép-
pen szorosan az előbbi után következik és így a két férfi
élete közötti ellentét éles vonásokban tűnik fel... Ab-

tényt jelenthetem. Végre valahára a közoktatási minisz-
teriumban is azon meggyőződésre jutottak, hogy a nép-
oktatási törvénynek különösen azon pontja, mely a fele-
kezeti iskolákat az állam főfelügyelete alá helyezi, ha-
lytalan frázis, s vagy ezt kell eltörölni, mit bizonyára
senki sem javasolhat, vagy a kormány s erre rendelt
közvegeinek módot is kell nyújtani, hogy az állam főfel-
ügyeletét érvényesíthessék. A hogy e dolog eddig tör-
tént, az a botrányok hosszú láncolata.

Volt rá elég eset, hogy a hitelezetek egyes tan-
felügyelők vagy a miniszterium megkeresését egyszerűen
ad acta tették: sőt még a statisztikai adatok beküldését is
egyenest megtagadták. Továbbá akárhányszor megtör-
tént, hogy a tanfelügyelőt be sem bocsáták az iskolába,
s ha az értesülni akart arról, hogy vajjon mily tanköny-
veket használnak az egyes iskolákban, sok helyütt egye-
nesen a kémkedéshez kellett folyamodnia. Ezek nevet-
séges idétlenségek, melyek továbbra nem tűrhetők.

Nem arról van szó, hogy az autonomia bármily
tekintetben megszorítottassék; de arról, hogy a kormány
a főfelügyeletet valószínűsít és betekintést nyerjen az
összes hazai tanügybe. Erre vonatkozólag, mint hallom,
bizonyos módok dolgoztatnak ki, s az illető törvény-
javaslat tartalmazni fogja azt is, hogy mi fog történni, ha
egyes hitelezeti közvegek megtagadják a kormány meg-
kereséseinek teljesítését. A munkálaton egy biztomány
dolgozik, s ha a munka lassan is halad előre, mint hal-
lom, az országgyűlés összejeléseig talán mégis elkészül.

A „Hon” tárgyilagosságot követel a választási
vizsgálatokra kiküldendő biztosságoktól. A vizsgálatok-
nál az előkészületi intézkedések egyszerűen tudomásul
veendő, mert vizsgálat tárgyát csak maga a választási
actus képezi, ennel pedig tekintettel kell lenni mindenek
felett az elnök pártatlan eljárására, a helységek
megszavatása sorrendjében, a bizalmi férfiak alkalm-
mérésében stb. jelentkezhetik; végül tekintettel kell lenni
arra is, miként fogták fel itt-ott az abszolut többséget.

A „P. Lloyd” a német császár és Ausztria-Ma-
gyarország uralkodója közti találkozásról értekezik, mely-
nek híre szerint, monarchiánk lakossága kedvezően
fogadta, mert abban a két ország barátságos viszonyának
megpecsételését látja. Kevésbé tetszik a közvéleménynek
az Oroszországhoz való közeledés, melynek világs elő-
jelei: Vilmos főherceg pétérvári utja, továbbá azon kö-
rülmeny, hogy a császár elfogadta a meghívást a bécsi vi-
lágiállításra, mindenekelőtt pedig II. Sándor részvéve
a császárok berlini konferenciájában. Ez egybevéve,
ugymond, a külügyér dolga; ő tudja, mennyiben lehet
Oroszország ösztindésében bizni, s vajjon sikerülhet-e
ily közeledés által a panszláv törekvéseknek gátot vetni?
Hogy pedig a három császár értekezlete a belálapotok
tekintetében a „szent szövetség” korszakát fel ne eleve-
nitse, arról gondoskodni parlamentünk feladata lesz.

Legujabb táviratok.

Zágráb, aug. 1. A budget-választmány befejezte
heves viták után a budget tárgyalását a kormány részére,
ma kezdődnek a tárgyalások Belovármege budgetjét il-
letőleg.

Belgrád, aug. 1. A „Jedinstvo” a „Pester Lloyd”-
dal ellenkezőleg ezeket mondja: Szerbiának a Száván és

ban az időben, a mikor Leibnitz már a latin classico-
kat tanította és elegiát által elragadta kortársait, Kant
még csak együgyű, gyenge testalkattal és rossz emlékező
tehetséggel bíró gyermek volt. Atyja kocsiyártó volt
Königsbergben, származására nézve skót eredetű, a ki-
nek neve eredetileg „Cant” volt, a melyt maga Imma-
nuel változtatott Kanttá, a ki tudván, hogy a C kezdő-
betű a teuton szeme előtt idegenszerűnek tűnik fel, attól
félt, nehogy majd idővel „Zant”-ot csináljanak belőle.
Születet 1724-ben és tíz éves korába a Fridrik-colle-
giumban kezdte meg tanulását, a hol Dr. Schultz, az
őreg Fridrik Vilmos által pártolt pietisticus igazgató, őt
kegyeskedő anyjának elvei szerint nevelte. Ez intézetben
maradt körülbelül hét évet, a melyből 1740-ben a latin
nyelvet illetőleg oly készütséggel lépett ki, hogy kez-
detben a classicus nyelvek mívelésére akarta szentelni
magát, hasonlóan kitünő iskolatársához, Ruhnkenhez.
Ugy látszik, hogy a pietisticus irány egyikének sem
volt különös nyére; azonban későbbi éveikben mindket-
ten elismerték, hogy annak sokat köszönnek. Kant min-
dig tisztelttel emlékezett Dr. Schultzra és midőn mind-
ketten tul voltak éltők közép korán Ruhnken ezt írta régi
tanulótársának: „Anni triginta sunt lapsi, cum uterque
tetrica illa quidem, sed utriusque poenitenda fanaticorum
disciplina continebamur.”

A collegiumból Kant ugyancsak a königsbergi
egyetemre ment, a hol a hittani előadásokat kezdte
hallgatni; de ezeket nem találta magára nézve elég von-
zóknak s ezért főleg a mathematicumokra adta magát,
a mely tudomány iránt a collegiumban szintén nem nagy
előszeretettel viseltetett volt, de az egyetemen egy kitünő
tanára volt, Knutzen Márton, egy fiatal matematikus, a
ki Kantot csakhamar megismertette a Newton mysteriu-
maival. 1746-ban elvesztvén atyját, költségei megszü-
ltek s kénytelen volt magán-tanítóságot vállalni. Ez

Dunán tul nincs mit keresnie a multat illetőleg, sem pe-
dig jövőjét nem akarja ott megalapítani. Szerbia barát-
ságos viszonyban kíván élni Ausztriával. Szerbia most oly
új korszakba lép, mely mentes az előítéletektől; Szerbia
az őszinte barátságot hasonlóval fogja viszonzni.

München, aug. 1. A díszmenet pompás volt s a
legszebb rendben ment végbe; a házak zászlókkal vol-
tak felszítve; a király a nagyszámu néptömeg által
lekesülten üdvözöltetett.

Konstantinápoly, aug. 1. Midőn az új nagyvezér
ma a Portára ment a közönség részéről viharos ovatióban
részesítetett. Az új nagyvezér a reformoknak barátja
Assim pasa hadügyminiszterre nevezetett ki.

A „Siécle” nyilatkozata, a fran- czia kölesön kibocsátásának első napján.

„Minden, ma kapott értesülésünk följogosít kimon-
dani azt, hogy e kölesön végleges eredménye valóban
rendkívüli mérvben fogja valószínűsíteni hazafias reményeinket.
Nem közöljük itt a számokat; de rendkívüli örömet okoz-
neknk, látnunk, annyi megpróbáltatás és annyi szenvedés
után, mily hévvel rohan a párisi nép, hogy teljesítse
hazája iránt kötelezettségét, hogy iránta való szerettének
új bizonyítékot adja. Tegnap este óta, az aláírók egész
tömege szorong a mairek, s minden aláírási hely irodája
előtt. A polgárok ezrei várnak ott, csendesen és türelme-
sen, egész éjen át, a perczre, melyben följámbújnak a
köztársaságnak a terület felszabadítására szükséges pénzt
S az aláírási tömegessége nem csökkent az egész nap
folytán. A skepticismus ráfoghatja ugyan ez emberekre,
hogy nem hazafiak, de üzérkedők. A kis kereskedők, kis
iparosok, hivatalnokok, munkások roppant száma azonban
kik mind eljöttek ma, hogy megtagarított keresményüket
letegyék a haza oltára, a leghatározottabban meghazud-
tolja mind azokat, kik meg akarják hamisítani ezen nagy
jelentőségű nemzeti tény jellegét. Páris népessége újból
bebizonyította ismét Franciaország előtt, hogy a vak re-
actió ellene irányzott igazságtalanságaival nem törődik,
hogy a versaillesi nemzetgyűlés szavazata szívveek se
vonzalmát, sem akaratát nem törte meg, hogy félreismer-
t hazaszeretete együttesen a nemzettel mindig.

„Mi pedig, így végződik a „Siécle” ez emelkedett
cikke, kik egész életüket arra szentelők, hogy Fran-
ciaországot újja teremendők, megalapítsuk a köztársasá-
got, mi ma büszkék lehetünk, s hazafiai fájdalomainkat
örömmel enyhítheti, jogunk van mondani bánatalmazóink-
nak, politikai elleneinknek: Ime, e határozó órában, mi-
dön az érdekek részrehajlatlan hangja szól, Franciaor-
szág s a világ ítélet mivetek és művünk között. Minden
nép, mikor pénzügyi tekintetben eliensünk lesz, ellenetek
dönt, kimondja, hogy a köztársaság az előtők, mint elő-
tünk, mely mint kormányforma legjobban megfelel eszmé-
inknek, erkölcsainknek, szükségainknek, s a mely egy-
szersmind nekik is legtöbb kezeséget nyújt az állandóság,
a rend, az igazság s a béke iránt.”

Tanügyben.

Kolozsvárt, 1872. augusztus hó 1-én.

Láposy Mártonné, szül. Rácz Sarolta urhölgy legf.
szabadalmazott magán-leánytanintézetében az 1871/2-ik

állásban 1775-ig három családdal jött összekötötésben,
s ez idő alatt írta első művét „A természet erőiről,” a
melyben egyetlen egy voást nem lehet találni azon böl-
ceselmi rendszerből, a melyet később ő tanított. 1775-ben
graduáltott és megnyerte a magán tanári rangot az
egyetemnél, a melyet 15 évig viselt.

A Porosz- és Oroszország közötti harcz megaka-
dályozta Kantot előhaladásában. 1758-ban a tulajdon-
képpen Poroszország az ellenség hatalmába esett és az
akadémiai állások az orosz tábornok kezében voltak, a
kihez egy üresség alkalmával Kant hiába folyamodott III.
Péternek orosz czárrá létével 1762-ben helyre állt a
béke és Königsberg ismét a porosz kormány alá jutott; de
ez a folyton növekvő boloféságnak még semmi előnyt nem
adott. Az első alkalom az ő előlptetésére a költészeti
tanszék megüresedésevel nyílt meg; de Kant ezt az állo-
mát, mely születésnap odák és más hasonló cikkek
írásával volt összekötve, természetesen nem fogadta el.
Több tekin élyes egyen által bátorítva, hogy várjon egy
kedvezőbb alkalmat, 1766-ban 62 dollár évi fizetéssel a
királyi könyvtár alkonytárnokává tétetett, mely hivatal
teljeséggel nem állott összekötötésben az egyetemmel.
Végre azonban megerkezett a kedvező pillanat. Épen mi-
dön kedvelt Königsbergét elhagyandó volt, hogy Erlan-
geanbe menjen, hová rendezes tanárnak hívták meg, a logika
és metaphisikai tanszék, melyet 12 évvel az előtt az orosz
tábornok megtagadott tőle, üressébe jött és 1770-ben
Kantot arra kinevezték. A tételek, a melyeket ő a tanári
szék elfoglalásakor nyilvánosan tárgyalni latulni voltak
írva a következő czim alatt: „De mundi sensibilis a quo
intelligibilis forma et principis.” Ezen dolgozattal, me-
lyet Kant 46 éves korában bocsátott a nyilvánosság
elő, kezdődik tulajdonképpen az ugynevezett „birálati
bölcselet” története; ebben tüntek fel először azon tan-
elvek csirái, melyeket ő később nagyobb műveiben

tanévi vizsga az érdekelt szülők, szép számu hallgatósság,
főtanfelügyelő, kir. tanácsos Kethely József ur és hely-
béli róm. kath. apát-plebános ömlga Lönhárt Ferencz
jelenlétében folyó évi július hó 30-án nagyon szép eréd-
ményenyl tartatott meg.

A hallgatóság meg volt lepelve a növendékek ér-
telmes és helyes feleletei által, különösen megemlítést
érdemel: hogy említett intézet növendékei minden a tör-
vény által előirt tantárgyakból, nemcsak az anya-, azaz
magyar nyelvben, de németül és francziul is a jelen
váltak nagy megelőgedésére kitünő sikert mutattak fel.

Dicséretes előmenetelt tanusított továbbá a he-
lyes- és szépirás, szavallat és zongorajátékban, de
kiválólag a szépmű és női kézimunkákban.

Érdekelt szülők, mint kiknek gyermekeik említett
intézetben nyerne oktatást, kellems kötelességünknak
ismerjük, az ernyedetlen fáradozásért, a lelkes anyai
gondozás, tapintatos helyes vezetés és azon eredmén-
ytelys tanításért, úgy az intézet tulajdonosnőjének, mint
igen tisztelt tanítói személyzetének hálas elismerésüket
nyilvánítani. Több érdeklődő szülők.

Felhívás egy kiállítási alap léte- sítésére.

(Végo.)

Nem lehetne azonban sem nemzetgazdaságilag indó-
koltnak, sem pedig a teendő költségek természetével meg-
egyeztethetőnek állítani, hogy az e téren hozandó áldozat-
ok csak az államtól várasassanak, különösen nem lát-
szik elfogadhatónak az, hogy azon költségeknek fede-
zése, a melyek lehetővé tegyék, hogy a világiállítás
tanulmányozására Bécsbe hazánk kevésbbé tehető mő-
vészei, tanárai és iparosai közül minél többen küldet-
hessenek, — a kormánytól kívantassék.

Ily felogásnak alapján csaknem valamennyi cultur-
államban jelentékeny pénzádományokkal látjuk a kiállítás
ügyét a tehetősebb osztályok, kiváólag pedig a főne-
mosség, a nagy földbirtok, a nagy tőkék felett rendelkező
pénzintézetek és iparvállalatok, valamint a municipiumok
által felkaroltatni, a mely utóbbiakat a kiállítás ügyének
közérdekű fontossága mellett pénzbeli adományokra
még a hatóságuk alá tartozó iparosok segélyezése és
Bécsbe küldése is indítja.

S a külföldnek e felkesítő példái hazánkban sem
maradtak követés nélkül. Így már is.

Brassó városának közönsége	4000 ft.
a brassói takaréktár	1000 „
a nagyszabeni takaréktár	1000 „
a zágrábi leszámítoló bank	200 ftot

Adományoztak kiállításra czélokra.
Az alóírt végrehajtó bizottság a köznek érdekében
nyilvánuló áldozatkészég ezen jelenségeit örömmel
üdvözölven s egyuttal a hazánkban eddig elő csak szor-
ványosan mutatkozott áldozatokat is összpontosítandó,
egy oly kiállítás tartalékalapnak létesítését határozta el,
melynek rendeltetése az legyen hogy a kormány részéről
megajánlott tetemes segélyösszegezen felül netán maradó
szükségletek fedezése után, első sorban lehetségessítse,
hogy a világiállításban törekvő szegényebb sorsu művé-
szeink, tanáraink és iparosaink is megjelenhessenek, hogy
annak, szellemi vívmányaiban azok is részesülvén az ott

terjedelmesen kifejlett. 1755-ben írt műve és bírálati
értekezése között még több dolgozata volt Kantnak; de
ezek közül a birálat előtti korszakhoz tartoztak. A
Leibnicz-Wolf-féle iskolában nevedekven fel, Kant
Hume Dávidot tanulmányozta mindaddig, mig egykori
meggyőződése az eszelges összekötötés tárgyát illetőleg
megrendült és most egy rendszerrel állott elő, a mely
nemcsak honfársait meglepte, hanem a lenező bámu-
latnak egy nemét ébresztette fel még azon országban is,
a honnan az eredeti gondolkozáshoz az első lökést kapta.
Az irodalom-történet talán nem mutathat fel talázzóbbat
azon módoál, a melylyel a skót írók, a kik erősen hit-
ték magokrol, hogy metaphisikai kérdéseket megvitatni
tulnak, elbántak a Cant-nak született Kanttal, a ki
Humeban találta támaszát. A mai kor tanuló egyénei
meglehet csudálkozni fognak azon, hogy volt idő, midőn
a „Kritik der reinen Vernunft”-ot az emberek mysticus-
nak találták és az igen hasznos és ártatlan kifejezések
„subjectiv” és „objectiv” értetlenségnek bélyegeztet-
tek. Az ember időtöltést szervezhet magának, ha ta-
lálgatni akarja, hogy maga Hume mit mondott volna,
ha akkor még életben lett volna és a Kant három
birálatát tanulmányozni kezdte volna ugyszintén az-
al is, hogy vajjon Kantnak rosszabbul esett volna-e
a Dugald Stewart részéről való gyaláztatás, mint a
Coleridge bámulása. Azonban mi e helyen Kantnak
nem annyira a bölcseleti rendszerével, mint életirátával
foglalkozunk.

1770-ben történt alkalmaztatása Kantnak meg-
nyitotta az utat az akadémiai pályán és két év mulva
oda hagyta könyvtárnoki hivatalát minden ahöz költő
jövendelmekkel együtt. Tíz év telt el, mi alatt bölcseleti
rendszerét érlelte meg, mig a senatus tagja lett. 1786-
ban először és 1788-ban másodsor lett az egyetem
igazgatójává. (Folyt. köv.)

tapasztalatakat az összes hazai közönség javára érvényesíthetők

A világiállítás piacán összpontosított erővel megjelenni reánk nézve életkérdés, valamint annak vívmányait hazánk legtávolabb vidékeire is el nem juttatni, részünkről a legsajnosabb mulasztás fogna lenni, hogy az első megítélésnek, hogy az utóbbi elkerültség, összetett erőmegfeszítésre van szükség. És a végrehajtó bizottság melynek e ténen a kezdeményező szép, de nehéz szerepe jutott, bizalommal fordul hazai előkelőinkhez és pénz intézeteinkhez, fölkeréven őket az ügynek támogató-sára, mert meg van győződve arról, hogy hazafias áldozatkészségük, mely eddigelőt ott, hol a köznek hozandó áldozatról volt a szó, vissza soha nem maradt, a közérdekű czéllal szemben csak fokozódni fog.

Bizalommal fordulunk különösen előkelő és vagyonos polgáraink hazafiságához és tisztelettel felkérjük, hogy szíves adományával az érintet alap létesítését elősegíteni méltóztassék.

Köszönettel nyugtázandó adományát titkári hivatalunkhoz (Pesten, régi színházter 1 sz.) kérjük czimezni. Ugyan ide kérjük választát az esetben is, ha bizalomteljes kérésünket bár mi okból is nem teljesíthetjük.

A világiállítási magyar országos bizottság végrehajtó bizott-ága nevében

Pest, 1872 jul. Korizmicz L., elnök. Steinacker Ö., kiáll. titkár.

KÜLFÖLDI HIREK.

Páris, jul. 31. Éjfélig 25 milliárd j-gyzegetett alá. Itt Viktoria királynő, és Humbert olasz koronaherceg látogatását várják.

Bernből jul. 31-ről jelentik, hogy a gotthardalagut építése iránti szerződés ügye még az alkudozások oly stádiumában van, mely nem engedi meg a közzétételt.

Rómából jul. 30-ról jelentik, Olaszországban a francia kölcsönre 620 milliónyi tőke iratott alá.

Berlin, jul. 31. A három eszár találkozását itt általánosan béketüntetésnek fogják föl. Sándor orosz czár sept. 4-én érkezik ide, és az orosz követségi palotában veendő szállást; a kíséret a „Hotel Royal“-ban leendő szállásolva.

München, aug. 1. Az egyetem ünnepélye alkalmából a király Döllingernek a bajor érdemkeresztnek a bajor koronával díszített nagy tisztkeresztjét adományozta. Több más tanár is részesülték kitüntetésekben. A színházban tartott díszelőadásban a király az igen nagy számú fényes közönség által éljenzetve fogadtatt.

Konstantinápoly, jul. 31. Midhat pasa Mahmud pasa helyébe nagyvezérré négeztetett ki. Az egész kabinet át fog alakítani. Az új miniszterek nevei még nincsenek hivatalosan közzétéve. Az egyiptomi alkirály 50,000 darab Martini-Henriféle foggyvert ajándékozott a szultánnak.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, augusztus 3. 1872.

— Császárné és királyné Ö. Felsége Zemplénmegyében kebeleztet Kécsin r. k. hitközségnek iskolája felállítására egy száz o. é. frtot legkegyelmesebben engedélyezni méltóztatott.

— A pesti egyetemen kegyeletes jelenet. Toldy László ur, Toldy Ferencz fia, ki mint az egyházzrend tagja a bécsi Thezeianumban a magyar nyelv és történet tanára volt, s ki legujabban a boldogult gr. Barkóczy János unokájának s örökösének nevelője lett, a canonjogból a szabályszerű szigorlatok letétele után tudorá avatottat föl. A fölvatás után Toldy Ferencz, a promoteálandónak atyja, ki mint rector a folavlatási actusnál elnökölt, igen meleg és érzékeny szavakat intézett — a fölvatásnál szokásos latin nyelven — fiához, ki érzékenyülve fogadta az atyai szavakat.

— Folyó 1872-iki évi augusztus 4-én, azaz vasárnap d. e. 10 órára a tanácsház 4. számú termében a kolozsvári önkéntes tűzoltó-egylet megalakítása végett tartandó gyűlésre a magokat tagokul feljegyzett t. cz. urak megjelenni tisztelettel felkértenek. A tanácskozára kitűzött tárgyak: 1-ször a fennírt gyűlésre a feljegyzett tagok általi elnök- és jegyzőválasztás; 2-or id. pénztárnok és ellenőr megválasztása; 3-ször az önk. t-egylet alapszabályainak megállapítása. 4-er. Az önkéntes tűzoltók számára szükséges egyenruha feletti tanácskozás. 5-ör. A kolozsmonostoron tartandó gyakorlatok beosztása. Kolozsvárt, augusztus 3-án 1872. A tűzoltó egylet alakítására alkalmaságilag kinevezett bizottság nevében Minorich Károly elnök.

— Borzasztóan szép vihar dühöngött tegnap városunk felett, a menydörgés, villámlás pár óra hosszant szakadatlanul tartott, csaknem fölcsellegessé tevén gázlámpáink világát; a kétvíz közt Mosoni Márton házára a villám le is csapott, de oly szerencsésen, hogy az épület első felében levő lakóknak semmi bántódásuk sem esett, csak a ház hátsó részén perzsel és rombolt a villám, a nélkül, hogy gyújtotta volna.

— Minthogy közbe jött akadályok miatt a „Hilaria“ dalestélye folyó hó 10-én meg nem tartható, tájékoztatásul ezennel tudtára adatik a t. cz. közönségnek, miszerint nevezett dalestély kedvező időben a közelebbi szerdán — t. i. augusztus 7-én — a kitűzött hely és időben fog megtartani. Kolozsvárt, aug. 3. 1872. Vajna Viktor, titkár.

— Vilmos főherczeg Szt.-Pétervárt ismét meglátogatta. A császári yacht, melyen volt az „Alexandria“ osztrák lobogóval volt díszítve. — A mint megérkezett, legott csonakba szállt. Azután fogadta a szt.-pétervári ideiglenes ténparancsnoknak üdvözletét, s több orosz és osztrák katonai s tengerészeti kitünőségek kíséretében megtekinté a kikötő rakodó helyét, a part hosszában megtekinté a Constantin erődöt, továbbá a löporraktárt, a kaszárnyákat s három órai szemle után visszatért kíséretével Peterhofba.

— Magyarország nemzetiségi statistikája. Keleti Károly a „Statistikai közlemények“ nyolczadik kötetében azon adatok alapján, melyeket báró Eötvös, mint közoktatási miniszter 1870-ben gyűjtött országjárta a végből, hogy a törvényhozás elő terjesztendő évi jelentésének alapjául szolgáljanak, hazánk nemzetiségi statistikáját következőleg állítja össze. Van:

	Magyarországban	Erdélyben
Magyar	49.84%	31.71%
német	14.82	10.66
román	10.92	57.47

	16.42	0.01
tót	2.58	0.00
szerb	1.86	0.00
horvát	4.03	0.00
orosz (ruthén)	0.02	0.15
egyéb		
Összesen 100%	100%	

Absolut számokban fejezve ki a főntebbi százeleket, van:

	Magyarországban	Erdélyben	összesen
Magyar	5541123	666175	6307587
német	1592034	224034	1816089
román	1114044	1207862	2321903
tót	1825513	210	1825725
szerb	284836	—	284836
horvát	207899	630	208529
orosz (ruthén)	418040	—	—
egyéb	102127	2524	109610
Összesen	11117623	2101727	13219350

— Lópor-robbanás. Az Ó-Buda közelében fekvő löporalm, melyben öt mázsa löpor volt, hétfőn borzasztó robajjal a légrépült. A malom melletti tóban mintegy 60 ember fűrdhetett, midőn ez történt s nagy szerencsének mondható, hogy a különféle ércdarabok, melyek pelyhekként repültek a légben, senkit sem sértettek meg. A robbanás oka eddig ismeretlen.

— Horváth Marczai Pesten oly hírvéves czigányzenéje Kopenhágában nagy szerű feltűnést okoz, Horváth Marczai jelenleg amerikai útjában van, a hová a legkedvezőbb feltételek alatt kapott meghívást. Kopenhágából Stockholm felé folytatja útját.

— Aláírás a franciaia kölcsönre. A hitelintézet, földhitelintézet, Rothschild ház közzétették az aláírási felhívást, a franciaia-kölcsönre. Az aláírási feltételek a következők: a kibocsátási-ár 84 1/2 francban van megállapítva. A kamat augusztus 16-tól folyóvá tétetik, és 14 1/2 frankot kell az aláírásokon lefizetni, a többi pedig husz havirészletben. E szerent tehát a nevezett intézetek, és a Rothschild ház nem valami kedvező előnyökben részesítendik az aláírókat; a mi tekintettel arra, hogy ők sem valami nagy provisióba részesülnek. nem is csudálandó. A lefizetés francia aranyban, angol, belga holland vagy porosz bankjegyekben, és Angliára, Hollandra, Belgiumra vagy Poroszországra szóló váltókban fog történni.

Értesítés

az erdélyi gazdák második vándorgyűléséről és az avval összekötendő tárlat-, ekeverseny-, és cselédjutalmazásról.

(Vége.)

III. Eszköz — és géptárlat,

1. osztály: ekék, boronák, hengerek. Közönséges ekérejutalmak; 1 drb állami arany, — 1 drb állami ezüst-érem. Váltó ekére jutalom: 5 drb arany. Boronára jutalom: 5 drb. arany. Hengerre jutalom: 5 drb. arany.
2. osztály. tisztító és morzsoló gépek. Szelelő és tisztító rostára jutalom: 1 drb. állami aranyérem, Kukurizamorzsolóra jutalom: 5 drb. arany.
3. osztály: takarmányaprító gépek. Szeckavágóra

jutalom: 5 drb. arany. Répa vágóra. jutalom: 5 drb. arany.

4. osztály: borászati gépek és eszközök. Borsajtóra jutalmak: 1 drb. állami arany, — 1 drb. állami ezüstérem Szőlőmorzsolóra jutalom: 3 drb. arany. Szemelő rostára jutalom: 2 drb. arany,

Külön jutalom. A legkitünőbb szőlőmivelő földésznek jutalmul egy darab állami aranyérem fog vasárnap october 6-án déli 1 órakor kiadni; jelentkezéseket, de csak is saját kerületéről a küüllőmegyei gazdasági egylet fogad el.

Ekeverseny. Díjaztatik a legjobb munkát végzett szántó Jutalmak: 3 drb. arany, 2 drb. arany, 1 drb. arany.

Cselédjutalmazás. A részletes feltételeket a küüllőmegyei gazdasági egylet teszi közzé. Jutalmak: a) Férfitelések részére 1-ső államdij 30, 2-dik államdij 20 ft, 3-dik államdij 10 ft, b) Nőcselédlek részére 1-ső államdij 25 ft, 2-dik államdij 15 ft.

Tekintettel a bécsi világiállítás szabványaira buza, rozs, árpa zab, törökbuza, fuszulyka, borsó, repce, kender, pityóka és búkkönyből legalább 25 kupa, lóhere és luczernából 25--25 font küldendő. Gyümölcsnél minden fajtából 4--8 darabot vagy fűrtöt kell küldeni. Borból 6 félkupás üveggel, melyből kettő a jelen tárlat szükségletére fordítatik a 4 pedig a—díjazottak közül-Bécsbe fog küldetni. Minden pénz vagy éremdíjhozoklevél mellékeltek. Minden állatnál bizonyítandó, hogy az a kiállítónak vagy saját nevelése, vagy legalább egy év óta tulajdona. A beküldő mellékelte jegyzékben részletezte a termelésre vonatkozó főbb adatokat és hogy a kiállított mutavánnyal egyenlő minőségű (gabona—gyümölcs —bor—)ból, mennyi készlete van s minő árért eladó? Ha a terménykiállító világosan meg nem jegyzi, hogy küldeményét visszavárja: kiállított tárgya a tárlat javára el fog árvereztetni. Takarmányról, almóról és kiállítási helyről a tárlati bizottság díjtalanul gondoskodik, Mindennemű szállítási költség a kiállított terhel — gazd. eszközök és gépek azonban a csapó—radnóti vasuti állomástól Diósó-Szt-Mártonban s innen ismét vissza a küüllőmegyei gazd. egylet költségén szállítatnak. Minden kiállító a tárlat egész tartamára szóló ingyen jegyet kap. Belépti díj a tárlatba 10 kr. A bíráltnál az absolut bees dönt, az eljárás részleteit minden egyes bíráló bizottság külön állapítja meg. Egy kiállító ugyanazon alosztályban csak egy kitüntetést nyerhet. Az erdélyi és a küüllőmegyei gazdasági egyletek versenyeen kívül állanak. Kelt Kolozsvárt, 1872-iki julius 8-án.

A rendező bizottság.

Felelős szerkesztő: Sándor János.

Nyiltér.

Fog- és szájorvos Máthé Domokos

„Rubin“ fogtisztító-szere

a legjobb szer a fogak napontai tisztítására, a foghús erősítésére és az oly ártalmas fogkö (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény felől több nevezetes bécsi orvos elismerését nyilváníttotta.

Egy díszes ércdoboznak ára 1 frt.

Egyedül főraktár Csapó Sándor urnál Kolozsvárt.

Hitebank és Zálogkölcsön-Társulat
1. leszámlolt váltókat, utalványokat, kihuzott sorsjegyeket és kereskedelmi kötvényeket;
2. vesz és elad földlehermentesítési kötvényeket, részvényeket, magán kötvényeket és más értékpapirokat saját és idegen rovársra;
3. behajt váltókat és évi jármékek, kamatok, osztalékok, szelvények, utalványok és más czímen levő követeléseket; kivesszi a pénziárból az utalványozott földlehermentesítési kötvényeket;
4. elfogad örözeményképpen mindennemű értékpapirokat és értéktárgyakat;
5. elfogad folyó számlára pénzeket, váltókat és értékpapirokat, a melyekről utalványok utján lehet rendelkezni;
6. ávesz pénzeket, a melyekről kamatozó, felmondási határidőhöz kötött s hátrítalag forgatható pénziárjegyeket ad ki; az ilyenű pénziárjegyek legkisebb értéke 100 ft;
7. a zálogkölcsön-üzletben kölcsönöket ad a) mindennemű ingóságra, b) drágságra; ékszerre s arany- és ezüstneműekre; c) értékpapirokra, azaz mindennemű államkötvényekre és iparvállalati részvényre.

Coca-labdacsok I., II. és III.
Coca I. torok-, mell és tüdőbajknál, még előhalad állapotban is fényes sikert eszközöl; coca II. megszünteti a legmakacsabb emésztés-háborzadásokat, gyomorhurtot, aranyér-bajokat, évi gyomorfájást, és coca III. a leggyógyosabb, sőt ki-pótolhatlan gyógyszer ideggyengeség, hypocondria, aszkór, s nevezetesen általános és különös gyengeségi állapotok ellen (pollitudo, nemi gyengeség sat.). Ara porosz gyógyszer-díszab. szonit 1 doboz 2 frt, 6 doboz 10 frt o. ért. Bővebb felvilágosításul lásd: Wissenschaftl. Abhandlung über die Coca, ingylen a szerezcsen-gyógyszertárban Mainzban.
Főraktárak az osztr.-magyar birodalom számára: Bécsben: Haubner Ed. am Hof. Pesten: Török J. (456) 12-20

Megjelent és Demjén László könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden könyvárusnál kapható:
Kolozsvár története.
Első kötet. Oklevéltárral. (1.) Ös- o- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u. Egy külön kötet világsztító rajzokkal. (36 tábla.)
Írta Jakab Elek. Ara 10 frt. (327)
E minde tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgem és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradaudó emléket emelt. Siessen tehát a város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteti, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós írta minél több kedvet öntsen e munka folytatására, melynek legeredményesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerzte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne bővárkodni, s a folytatását minden áron megszerzi magának.

Demjén László.